

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องสภาวะการจ้างงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาวะการจ้างงานของแรงงานในภาคเหนือ ในปี 2548-2552 จำแนกตามเพศ การศึกษา สถานภาพทำงาน ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนและลูกจ้างรัฐบาล ระดับรายได้ อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน และผลิตภาพแรงงาน เพื่อวัดความสามารถของแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ พร้อมทั้งประมาณการความต้องการแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ ในช่วงปี 2553-2557 โดยผลการศึกษสรุปได้ดังนี้

5.1.1 การจ้างในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ

ในปี 2552 ภาคเหนือมีการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 7,053.50 พันคน สาขาที่มีการจ้างงานมากที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้ จำนวน 3,315.76 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.0 รองลงมาเป็น สาขาการขนส่งและขายปลีก จำนวน 1,028.70 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.3 และสาขาการผลิต จำนวน 703.54 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.3 สาขาที่มีการจ้างงานน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน จำนวน 12.57 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.2

เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2548-2552 ภาคเหนือมีการจ้างงานรวมทุกสาขาเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 โดยสาขาส่วนใหญ่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ยกเว้น สาขาที่มีการจ้างงานลดลง ได้แก่ สาขาการประมง สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน และสาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา และสาขาที่จ้างงานเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้ จำนวน 118 พันคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 แต่เมื่อพิจารณาถึงสาขาที่มีการจ้างงานในอัตราที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ สาขาตัวกลางทางการเงิน ร้อยละ 19.0 สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล ร้อยละ 17.0 และสาขาบริหารราชการ และป้องกันประเทศ ร้อยละ 16.5 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามภาคการผลิต พบว่า ภาคบริการมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึงร้อยละ 9.4 รองลงมาเป็น ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 5.1 และภาคเกษตร ร้อยละ 3.4

สรุปได้ว่า ภาคเหนือมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.7 และภาคบริการมีการจ้างงานในอัตราเพิ่มขึ้นมากกว่าภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ โครงสร้างแรงงานในภาคเหนือที่เปลี่ยนจากเน้นภาคเกษตรเป็นภาคบริการมากขึ้น

ตารางที่ 5.1 การจ้างงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ ปี 2548-2552

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.1.2 การจ้างในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ

ในปี 2552 ภาคเหนือมีการจ้างแรงงานเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในสัดส่วนร้อยละ 54.1 ต่อ 45.9 เป็นเพศชาย จำนวน 3,815.11 พันคน และเพศหญิง จำนวน 3,238.40 พันคน แต่สาขาที่มีการจ้างแรงงานเพศหญิงมากกว่าเพศ ได้แก่ สาขาการผลิต, สาขาการขนส่งการขายปลีก, สาขาโรงแรมและภัตตาคาร, สาขาตัวกลางทางการเงิน, สาขาการศึกษา, สาขาการบริการสุขภาพและสังคม, สาขากิจกรรมด้านบริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ ,และสาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคบริการ

และเมื่อพิจารณาตามภาคการผลิต พบว่า ภาคการผลิตที่จ้างงานเพศชายมากกว่าเพศหญิง ได้แก่ ภาคเกษตร ในสัดส่วนร้อยละ 56.9 ต่อ 43.1 และภาคอุตสาหกรรม ในสัดส่วนร้อยละ 60.8 ต่อ 39.2 และภาคการผลิตที่มีการจ้างงานเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ได้แก่ ภาคบริการ ในสัดส่วนร้อยละ 53.1 ต่อ 46.9

สรุปได้ว่า ภาคเหนือมีการจ้างงานเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่ในภาคบริการมีการจ้างงานเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และพบว่า สัดส่วนการจ้างแรงงานเพศชายและเพศหญิงของภาคเหนือไม่เปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 5.2 การจ้างงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ ปี 2548-2552

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.1.3 การจ้างในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามการศึกษา

ในปี 2552 ภาคเหนือมีการจ้างแรงงานในระดับต่ำกว่าประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 2,528.28 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็น ระดับประถมศึกษา จำนวน 1,360.28 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.3 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 996.65 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.1 และมีการจ้างแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย-สายวิชาการน้อยที่สุด จำนวน 3.23 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.04

เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2548-2553 พบว่า มีการจ้างงานในระดับเกือบทุกระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ยกเว้นระดับการศึกษาที่มีการจ้างงานลดลง ได้แก่ ระดับไม่มีการศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย-สายวิชาการ และระดับอุดมศึกษา-สายวิชาการ และพบว่า มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาเป็น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษา ตามลำดับ และมีการจ้างงานลดลงมากที่สุด ได้แก่ ระดับไม่มีการศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับอุดมศึกษา-สายวิชาการ ตามลำดับ

สรุปได้ว่า แรงงานภาคเหนือมีการศึกษาในระดับต่ำ เนื่องจาก แรงงานส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับไม่มีการศึกษา ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และยังพบว่า แรงงานภาคเหนือมีการศึกษามากขึ้น เนื่องจากการจ้างงานในระดับไม่มีการศึกษาและระดับต่ำกว่าประถมมีสัดส่วนลดลง และมีการจ้างงานในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.3 การจ้างงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามการศึกษาในปี 2548-2552

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.1.4 การจ้างในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทำงาน

ในปี 2552 ภาคเหนือมีการจ้างงานมากที่สุด ได้แก่ สถานภาพทำงานส่วนตัว จำนวน 2,387.31 พันคน คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 33.8 รองลงมาเป็น ลูกจ้างเอกชน จำนวน 2,155.67 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.7 ช่วยธุรกิจครอบครัว จำนวน 1,656.93 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.5 และแรงงานมีสถานภาพทำงานเป็นการรวมกลุ่มน้อยที่สุด จำนวน 8.29 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.2

เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย ในปี 2548-2552 พบว่า เกือบทุกสถานภาพการทำงานมีแรงงานเพิ่มขึ้น ยกเว้น สถานภาพทำงานที่มีการจ้างงานลดลง ได้แก่ นายจ้าง และการรวมกลุ่ม

และพบว่า ทุกสาขามีการจ้างแรงงานในสถานภาพทำงานเป็นการรวมกลุ่มกันน้อยที่สุด

เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2548-2552 พบว่า สัดส่วนของแรงงานในสถานภาพทำงานต่างๆ ที่มีการจ้างงานมากที่สุดเกือบทุกสาขาไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยกเว้นเพียงสาขาการขายส่งขายปลีก เปลี่ยนจากสถานภาพทำงานส่วนตัวมาเป็นนายจ้างมากที่สุด

สรุปได้ว่า ภาคเหนือมีการจ้างแรงงานในสถานภาพทำงานส่วนตัวมากที่สุด และการรวมกลุ่มกันมีจ้างงานน้อยที่สุด และพบว่า สาขาการขายส่งและขายปลีก สถานภาพทำงานเปลี่ยนจากทำงานส่วนตัวมากที่สุดมาเป็นนายจ้างมากที่สุดแทน และแรงงานของสาขาการไฟฟ้าแก๊สและการประปา มีสถานภาพทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนและลูกจ้างรัฐบาลเท่านั้น และสาขาลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล มีสถานภาพทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนเท่านั้น

ตารางที่ 5.4 การจ้างงานรวมทุกสาขาการผลิตในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทำงาน ปี 2548-2552

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.1.5 การจ้างในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนและลูกจ้างรัฐบาล

ในปี 2552 ภาคเหนือมีลูกจ้างเอกชน จำนวน 2,156.67 พันคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 76.5 และลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 663.78 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.5 สาขาการผลิตส่วนใหญ่มีการจ้างลูกจ้างเอกชนมากกว่าลูกจ้างรัฐบาล ยกเว้นสาขาที่มีลูกจ้างรัฐบาลมากกว่าลูกจ้างเอกชน ได้แก่ สาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา, สาขาการบริการราชการและป้องกันประเทศ, สาขาการศึกษา และสาขาการบริการสุขภาพและชุมชน สาขาที่มีเพียงลูกจ้างเอกชน ได้แก่ สาขาการประมง, และสาขาลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล

ซึ่งพบว่า ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างรัฐบาลจะสูงกว่าลูกจ้างเอกชน ยกเว้นเพียงสาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหินที่ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนสูงกว่าลูกจ้างรัฐบาล โดยค่าจ้างเฉลี่ยลูกจ้างเอกชนอยู่ระหว่าง 2,862-12,555 บาทต่อเดือน และลูกจ้างรัฐบาลมีค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 8,025-27,101 บาทต่อเดือน

เมื่อพิจารณาถึงค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างรวมในภาคเหนือ พบว่า มีค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3,146-26,152 บาทต่อเดือน สาขาที่มีค่าจ้างเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา เท่ากับ 26,152 บาทต่อเดือน รองลงมาเป็น สาขาการศึกษา เท่ากับ 17,552 บาทต่อเดือน และสาขาตัวกลางทางการเงิน เท่ากับ 16,738 บาทต่อเดือน และสาขาที่มีค่าจ้างเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สาขาการเกษตร ปศุสัตว์และป่าไม้ เท่ากับ 3,146 บาทต่อเดือน

เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2548-2552 พบว่า ลูกจ้างในเกือบทุกสาขามีค่าจ้างเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ยกเว้นเพียงสาขาการประมงที่มีค่าจ้างเฉลี่ยลดลง สาขาที่มีค่าจ้างเฉลี่ยในอัตราที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ สาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา ร้อยละ 20.1 รองมาเป็น สาขาตัวกลางทางการเงิน ร้อยละ 15.3 และสาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้ ร้อยละ 10.9 ยกเว้นเพียงสาขาการประมงที่มีค่าจ้างเฉลี่ยลดลงร้อยละ 17.2

สรุปได้ว่า แรงงานในภาคเหนือเป็นลูกจ้างเอกชนมากกว่าลูกจ้างรัฐบาล แต่ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างรัฐบาลจะสูงกว่าลูกจ้างเอกชน และสาขาการผลิตต่างๆ มีค่าจ้างเฉลี่ยสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 2.9 ถึงร้อยละ 20.1 ยกเว้น สาขาการประมงที่มีค่าจ้างเฉลี่ยลดลง และสาขาที่มีค่าจ้างสูงสุด ได้แก่ สาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา และสาขาที่มีค่าจ้างต่ำที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และป่าไม้

ตารางที่ 5.5 การจ้างงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน และลูกจ้างรัฐบาล ปี 2552

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.1.6 การจ้างในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ จำแนกตามระดับรายได้

ในปี 2552 ภาคเหนือ มีการจ้างงานมากที่สุด ได้แก่ ระดับรายได้ 3,501-4,500 บาทต่อเดือน จำนวน 556.88 พันคน คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 19.7 รองลงมาเป็น ระดับรายได้ 2,501-3,500 บาทต่อเดือน จำนวน 435.26 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.4 และระดับรายได้ 4,501-5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 398.73 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.1 และมีการจ้างงานน้อยที่สุดในระดับรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 64.67 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.3 และพบว่าแรงงานในภาคเหนือส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ในสัดส่วนร้อยละ 86.3

เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2548-2552 พบว่า ภาคเหนือมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในระดับรายได้มากกว่า 3,501 บาทขึ้นไป มีการจ้างงานลดลงในระดับรายได้ที่ต่ำกว่า 3,500 บาท และสัดส่วนของการจ้างงานมีการเปลี่ยนแปลงจากระดับรายได้ต่ำกว่า 1,501 บาท เป็น 4,501-5,500 บาท แสดงให้เห็นว่า แรงงานภาคเหนือมีจ้างงานในระดับรายได้ที่สูงขึ้น

เมื่อพิจารณาสาขาการผลิตในภาคเหนือ พบว่า สาขาที่มีการจ้างงานในระดับรายได้สูงที่สุด ได้แก่ สาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา มีระดับรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน รองลงมาเป็น สาขาการศึกษา มีระดับรายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน และสาขาตัวกลางทางการเงิน มีระดับรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน และสาขาที่มีระดับรายได้น้อยที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้ มีระดับรายได้ 2,501-3,500 บาทต่อเดือน

สรุปได้ว่า แรงงานในภาคเหนือมีระดับรายได้เพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำ คือ ระดับรายได้ 3,501-4,500 บาทต่อเดือน และสาขาที่จ้างงานในระดับรายได้สูงที่สุด ได้แก่ สาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา และสาขาที่จ้างงานในระดับรายได้ต่ำที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้

ตารางที่ 5.6 การจ้างงานในภาคเหนือ จำแนกตามระดับรายได้ ปี 2548-2552

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.1.7 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานภาคเหนือ

ในปี 2552 ภาคเหนือมีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน ร้อยละ 98.1 โดยสาขาที่มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และการป่าไม้ ร้อยละ 46.2 รองลงมาเป็น สาขาการขายส่งขายปลีก ร้อยละ 14.3 และสาขาการผลิต ร้อยละ 10.1 สาขาที่มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ร้อยละ 0.2

เมื่อพิจารณาตามภาคการผลิต พบว่า ภาคเกษตรมีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงที่สุด ร้อยละ 46.6 รองลงมาเป็นภาคบริการ ร้อยละ 34.4 และภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยที่สุด ร้อยละ 17.3

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานกับค่าเฉลี่ยในปี 2548-2552 พบว่า สาขาที่มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานในอัตราที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ สาขาตัวกลางทางการเงิน ร้อยละ 13.2 รองลงมาเป็น สาขาลูกจ้างชั่วคราวส่วนบุคคล ร้อยละ 11.3 และสาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ ร้อยละ 10.8 สาขาที่มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานในอัตราที่น้อยที่สุด ได้แก่ สาขาการประมง ลดลงร้อยละ 30.9 สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ร้อยละ 20.2 และสาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา ลดลงร้อยละ 17.7 ซึ่งพบว่า สาขาที่มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานในอัตราที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นสาขาในภาคบริการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 และสาขาที่มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานในอัตราที่ลดลง ได้แก่ ส่วนใหญ่เป็นสาขาในภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม ลดลงร้อยละ 2.0 และลดลงร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้ มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานในภาคเหนือมากที่สุด แต่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง และสาขาในภาคบริการส่วนใหญ่ มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยกว่า แต่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ยกเว้น เพียง 2 สาขา ได้แก่ กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์และการให้เช่า และสาขาการให้บริการชุมชน สังคมและบริการบุคคลอื่นๆ ที่มีอัตราเปลี่ยนแปลงลดลง แสดงให้เห็นว่า ภาคบริการมีแนวโน้มมีความต้องการแรงงานมากกว่าภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างแรงงานภาคเหนือที่เปลี่ยนจากเน้นภาคเกษตรเป็นภาคบริการมากขึ้น

ตารางที่ 5.7 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ ปี 2548-2552

ที่มา : จากการคำนวณ

5.1.8 ผลผลิตภาพแรงงานภาคเหนือ

สาขาการผลิตที่มีผลิตภาพแรงงานมากกว่าหนึ่ง หมายถึง สาขานั้นมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพแรงงานมากกว่าปริมาณแรงงาน และเป็นสาขาที่มีการใช้ปัจจัยทุน ได้แก่ เทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัยมาทำงานร่วมกับปัจจัยแรงงาน ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้แรงงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สาขาการผลิตที่มีผลิตภาพแรงงานน้อยกว่าหนึ่ง หมายถึง สาขานั้นมุ่งเน้นปริมาณแรงงานมากกว่าการพัฒนาคุณภาพของแรงงาน ซึ่งเป็นสาขาที่ไม่มีนำปัจจัยทุนมาสนับสนุน ดังนั้น แรงงานจึงทำให้ผลิตภาพแรงงานน้อยกว่าหนึ่ง

ในปี 2552 ผลิตภาพแรงงานภาคเหนือโดยรวม เท่ากับ 1.2 โดยสาขาที่มีผลิตภาพแรงงานสูงสุด ได้แก่ สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน เท่ากับ 1.8 รองลงมาเป็น สาขาการผลิต เท่ากับ

1.7 และสาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา เท่ากับ 1.6 ตามลำดับ สาขาที่มีผลิตภาพแรงงานน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล เท่ากับ 0.7

เมื่อพิจารณาตามภาคการผลิต พบว่า ภาคอุตสาหกรรมมีผลิตภาพแรงงานสูงสุด เท่ากับ 1.3 รองลงมาเป็น ภาคเกษตร เท่ากับ 1.2 และภาคบริการ เท่ากับ 0.9

สรุปได้ว่า ภาคเหมืองมีผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 1.2 สาขาที่มีผลิตภาพแรงงานสูงสุด ได้แก่ สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน เท่ากับ 1.8 สาขาที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำที่สุด ได้แก่ สาขาลูกจ้างครัวเรือนส่วนบุคคล เท่ากับ 0.8 และภาคการผลิตที่มีผลิตภาพแรงงานสูงที่สุด ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม เท่ากับ 1.3 และภาคเกษตร เท่ากับ 1.2 ตามลำดับ และภาคการผลิตที่มีผลิตภาพแรงงานน้อยที่สุด ได้แก่ ภาคบริการ เท่ากับ 0.9 ซึ่งสอดคล้องกับสาขาการผลิตต่างๆ ของภาคบริการส่วนใหญ่ที่มีผลิตภาพแรงงานมีค่าน้อยกว่า เนื่องจากภาคบริการ ไม่ได้นำปัจจัยทุน ได้แก่ เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยมาทำงานร่วมด้วย จึงทำให้แรงงานในภาคบริการส่วนใหญ่มีผลิตภาพแรงงานน้อยกว่าหนึ่ง

ตารางที่ 5.8 ผลิตภาพแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ ปี 2548-2552

ที่มา : จากการคำนวณ

5.1.9 ผลการประมาณความต้องการแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ

ในการศึกษารุ่นนี้เป็นการประมาณความต้องการแรงงานตามสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ โดยใช้วิธี Inverse Cobb-Douglas Production Function โดยแต่ละสาขาการผลิตจะเลือกใช้สมการประมาณค่าความต้องการแรงงาน ดังนี้

- 1) ใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเพียงปัจจัยเดียว มีจำนวน 12 สาขา ได้แก่ สาขาการผลิต, สาขาการก่อสร้าง และสาขาในภาคบริการทั้งหมด 10 สาขา
- 2) ใช้ทั้งผลิตภัณฑ์มวลรวมและปัจจัยด้านเวลา ได้แก่ สาขาการประมง
- 3) ใช้ค่าเฉลี่ยของอัตราการเปลี่ยนแปลงย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2542-2552) เนื่องจากมาในสาขาการผลิตใดการผลิตหนึ่ง มีค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นลบ ซึ่งมีทิศทางตรงกันข้ามกันระหว่างความต้องการแรงงานกับผลิตภัณฑ์มวลรวม จึงไม่สามารถใช้สมการประมาณค่าความต้องการแรงงานได้ มีจำนวน 3 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และการป่าไม้, สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน และสาขาการไฟฟ้า แก๊สและการประปา

จากผลการประมาณความต้องการแรงงานภาคเหนือ ในปี 2553-2557 พบว่า สาขาการผลิตส่วนใหญ่มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ยกเว้นเพียงสาขาการประมง และสาขาที่มีความต้องการแรงงานในอัตราที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ สาขาการบริการสุขภาพและสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.8 รองลงมาเป็น สาขาการศึกษา เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 และสาขาการบริการราชการและป้องกันประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ และสาขาที่มีความต้องการแรงงานในอัตราที่ลดลง ได้แก่ สาขาการประมง ลดลงร้อยละ 28.4

จากผลการประมาณการความต้องการแรงงานภาคเหนือ ในปี 2557 พบว่า ภาคเหนือมีความต้องการแรงงาน จำนวน 8,498.06 พันคน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 1,444.56 พันคน หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.7 เป็นการเพิ่มขึ้นของสาขาการขายปลีกขายส่งมากที่สุด จำนวน 469.11 พันคน รองลงมาเป็น สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์และป่าไม้ จำนวน 346.91 พันคน และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร จำนวน 130.78 พันคน และพบว่า สาขาการประมงจะมีความต้องการแรงงานลดลง จำนวน 21.54 พันคน

เมื่อพิจารณาถึงภาคการผลิตที่มีความต้องการแรงงานในปี 2557 พบว่า ภาคเกษตร จำนวน 3,666.66 พันคน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 325.27 พันคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 ภาคอุตสาหกรรม จำนวน 1,400.01 พันคน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 157.99 พันคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 และภาคบริการ จำนวน 3,431.01 พันคน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 961.73 พันคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 จึงสรุปได้ว่า ภาคบริการจะมีความต้องการแรงงานมากที่สุด

ตารางที่ 5.9 ผลการประมาณการความต้องการแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ
ปี 2553-2557

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: * อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย ปี 2548-2552

** ค่าเฉลี่ยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวม ข้อนหลัง 5 ปี (ปี 2548-2552)

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การศึกษาสภาวะการจ้างงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ แสดงให้เห็นว่า แรงงานในภาคเหนือส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาและระดับรายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่า ในปี 2552 ส่วนใหญ่เป็นการจ้างงานผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนร้อยละ 69.3 ซึ่งเป็นแรงงานที่มีความรู้ น้อยและขาดทักษะฝีมือ เนื่องจากการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา จะเน้นการเรียนการสอนที่มุ่งให้ความรู้ในระดับพื้นฐานมากกว่าความรู้ในทักษะที่เกี่ยวกับวิชา เฉพาะทางที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ จึงทำให้แรงงานได้รับค่าจ้างน้อยเมื่อเทียบกับแรงงาน ที่มีฝีมือ ซึ่งสอดคล้องกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แรงงานในภาคเหนือส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 1,501-4,500 บาทต่อเดือน มีสัดส่วนร้อยละ 65.8

ทั้งนี้ จากการที่แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้และรายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ยังทำให้เกิดปัญหาทาง สังคม ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านี้ โดยรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณรายจ่ายและ เร่งรัดกระจายรายได้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในจังหวัดที่ไม่ใช่ศูนย์กลางความเจริญ ของประเทศให้มากขึ้น

5.2.2 จากการศึกษาผลิตภาพแรงงานในภาคเหนือ พบว่า ผลิตภาพแรงงานของภาคเหนือ เท่ากับ 1.2 แสดงให้เห็นว่า ภาคเหนือมุ่งเน้นคุณภาพของแรงงานมากกว่าปริมาณของแรงงาน แต่ พบว่า ในภาคบริการ มีผลิตภาพแรงงาน เท่ากับ 0.9 แสดงให้เห็นว่า ภาคบริการมุ่งเน้นปริมาณ แรงงานมากกว่าการพัฒนาคุณภาพแรงงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ต้องให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาคุณภาพแรงงาน เสริมสร้างความรู้ทางด้านทฤษฎี และทักษะที่ จำเป็นต่อการทำงาน เช่น ด้านภาษาต่างประเทศ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชนควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน เพื่อยกระดับความสามารถของกำลังแรงงานทุกระดับในทุกสาขาการผลิต ซึ่งจะส่งผลต่อการลด ต้นทุนด้านแรงงาน การบรรเทาปัญหาแรงงานขาดแคลน และลดการนำเข้าแรงงานต่างด้าว และที่ สำคัญจะส่งผลต่อเนื่องถึงรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของแรงงานในภายหน้าต่อไป

5.2.3 ผลการประมาณการความต้องการแรงงาน ในปี 2557 พบว่า ภาคเหนือมีความ ต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 1,444.56 พันคน ซึ่งเพิ่มขึ้นทุกภาคการผลิต ดังนั้น

1) ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันวางแผนรองรับปัญหาด้านการผลิตและ พัฒนากำลังคนทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงาน อย่างจริงจัง โดยเฉพาะในภาคบริการของภาคเหนือที่พบว่ามีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นมากกว่า

ภาคการผลิต พร้อมส่งเสริมการศึกษาให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการณรงค์ส่งเสริมการปรับทัศนคติผู้ประกอบการและผู้ที่กำลังศึกษาให้เลือกเรียนในสาขาการผลิตที่มีความต้องการแรงงาน เป็นต้น

2) การประมาณการความต้องการแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เพียงอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ และปัจจัยด้านเวลา ในการประมาณการความต้องการแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ ดังนั้น ทิศทางแนวโน้มความต้องการแรงงานในภาคเหนือ ที่ได้จากการประมาณการ จึงเป็นไปตามอัตราการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนและไม่สอดคล้องกับภาวะการจ้างงานจริง ในระยะเวลาที่ทำการประมาณความต้องการแรงงาน ดังนั้น ผู้ทำการศึกษา จึงมีความเห็นว่า หากมีบุคคลหรือสถาบันใดทำการศึกษาเรื่องนี้ในแนวทางหรือวิธีการอื่นที่ต่างจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิเคราะห์และวิจัยด้านความต้องการแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆ ในภาคเหนือ เพื่อเป็นประโยชน์ด้านวิชาการทำให้มีข้อมูลแนวโน้มความต้องการแรงงานมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ได้มีข้อมูลสำหรับการวางแผนกำลังแรงงาน เพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานในระยะต่อไป

3) จากข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ในช่วงปี 2545-2552 ประชากรภาคเหนือ มีอัตราการลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 0.4 ดังนั้น ผู้ทำการศึกษา จึงมีความเห็นว่า หากมีบุคคลหรือสถาบันใดทำการศึกษาปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคเหนือ จะเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเตรียมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะต่อไป